

4. Луць А. В. Свобода договору в цивільному праві України: навч. пос. / А. В. Луць.– Вид. «Школа», 2004. – 47 с.
5. Боднар Т.В. Договірні зобов'язання (Загальні положення) // Т. В. Боднар.– К.: Юстиніан, 2007. – 280 с.
6. Гриняк А. Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія / А. Б. Гриняк. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. – 374 с.
7. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: монографія / С. О. Погрібний. – Правова єдність, 2009. – 304 с.
8. Луць В.В. Договір як регулятор цивільних відносин / В. В. Луць // Право України. – 2012.– № 9. –С. 19–25.
9. Коструба А. В. Юридичні факти і механізми правоприпинення цивільних відносин: монографія // А. В. Коструба. – К.: Ін Юре, 2014. – 376 с.
10. Матвеев Г. К. Основания гражданско-правовой ответственности / Г. К. Матвеев.– М.: Юрид. лит., 1970. – 312 с.

Луць В. В. Феномен договору у цивілістиці

У статті визначається, що конструкція договору стала одним із найвизначніших здобутків світової правової культури. Положення про договори «начебто пронизують» майже усі підгалузі та інститути цивільного права. Як елемент механізму правового регулювання майнових і, певною мірою, особистих немайнових (цивільних) відносин, як юридичний факт договір впливає й на інші елементи цього механізму: цивільні правовідносини (зобов'язання), акти реалізації права, захист порушених прав та інтересів тощо. Наголошується й на певних тенденціях розвитку договірного права України в сучасний період, зокрема на проблемах адаптації його до стандартів Європейського Союзу.

Ключові слова: механізм правового регулювання, правочин, сутність договору, зміст договору, цивільно-правова відповідальність, юридичний факт.

Луць В. В. Феномен договора в цивілістиці

В статье определяется, что конструкция договора стала одним из крупнейших достижений мировой правовой культуры. Положения о договорах «как будто пронизывают» почти все подотрасли и институты гражданского права. Как элемент механизма правового регулирования имущественных и, в определенной степени, личных неимущественных (гражданских) отношений, как юридический факт договор влияет и на другие элементы этого механизма: гражданские правоотношения (обязательства), акты реализации права, защиту нарушенных прав и интересов и тому подобное. Акцентируется внимание на определенных тенденциях развития договорного права Украины в современный период, в частности на проблемах адаптации его к стандартам Европейского Союза.

Ключевые слова: механизм правового регулирования, сделка, сущность договора, содержание договора, гражданско-правовая ответственность, юридический факт.

ВИЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЮЮЧИХ КОРПОРАЦІЮ ОСІБ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДОКТРИНИ ЗНЯТТЯ КОРПОРАТИВНОЇ ВУАЛІ (PIERCING/LIFTING THE CORPORATE VEIL)

Махінчук В. М.,

доктор юридичних наук, провідний науковий співробітник НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

У статті проаналізовано сучасні теоретичні підходи в розумінні поняття «корпорація» та визначено основні ознаки, притаманні корпоративним структурам. Дано характеристику різним критеріям, за допомогою яких встановлюється контролююча корпорацію особа. Особу увагу приділено доктрині «зняття корпоративної вуалі» (piercing/lifting the corporate veil), як одній з моделей встановлення цивільно-правової відповідальності контролюючих осіб за зобов'язаннями корпорації.

Ключові слова: корпорація, контроль, контролююча особа, кінцевий бенефіціарний власник (вигодоодержувач), відповідальність, корпоративна вуаль (corporate veil), зняття корпоративної вуалі (piercing/lifting the corporate veil).

На сьогодні корпоративна форма ведення бізнесу є найбільш поширеною і ефективною формою організації підприємницької діяльності та здійснюється відповідно до принципу обмеженої відповідальності, який закладено в основу концепції існування юридичної особи. За такої ситуації доволі часто корпоративний бізнес стає основою для різного роду зловживань, використовуючи у протизаконних схемах свої корпоративні структури. Відтак в нинішніх умовах стрімкого розвитку ринкової економіки з метою забезпечення стабільності цивільного обороту актуальність питання про встановлення контролюючих корпорацію осіб не викликає сумнівів.

Наразі немає потреби додатково обґрунтовувати позиції щодо актуальності абсолютно всіх питань, пов'язаних із особливостями правового статусу і діяльністю корпорацій, адже і досі дані питання є основою багатьох дискусій. Тому в межах заявленої тематики більш цікавим і актуальним вбачається розгляд питання про доктрину зняття корпоративної вуалі як таку, за допомогою якої можна визначити і притягнути до відповідальності особу, яка контролює корпорацію.

Для якнайкращого розуміння сутності питання про контроль в корпораціях і визначення контролюючих осіб, в межах розгляду питання про доктрину «зняття корпоративної вуалі», потребує уваги питання про правову природу корпорацій, оскільки на сьогодні дискусії з цього питання досі залишаються актуальними.

Нині немає єдиного уніфікованого визначення поняття «корпорація», що призводить до різноманіття наукових поглядів на розуміння даного суб'єкта господарювання.

Так, корпорацію можна визначити як договірне об'єднання підприємств своїх виробничих та наукових можливостей для досягнення ними єдиної комерційної мети шляхом делегування повноважень централізованому органу управління. Відтак корпорація є економічною категорією, що відображає систему суспільно-економічних відносин між: суб'єктами внутрішнього інституційного середовища (членами корпорації за дольовою участю у виробництві та розподілі створеного продукту); усіма суб'єктами зовнішнього інституційного середовища щодо використання економічних ресурсів виробництва та присвоєння створеного продукту; корпорацією та державою щодо розподілу створеного корпорацією доходу і формування бюджету держави [1].

У США, наприклад, корпорація – це організація, створена двома або більше особами з метою здійснення господарської діяльності, зареєстрована у встановленому порядку, наділена законом правом діяти як окрема (юридична) особа, відокремлена від своїх учасників, має право випускати акції та інші цінні папери й існувати протягом невизначеного проміжку часу, акціонери якої не несуть відповідальності її боргами [2].

При цьому в правовій термінології держав англосаксонської правової системи поняття «корпорація» ототожнюють з поняттям «юридична особа» [3]. Більше того, у літературі звертається увага на те, що у континентальному праві поняття корпорації теж, в основному, збігається з поняттям юридичної особи. Тому корпорацію визначають як колективне утворення, організацію, визнану правом юридичною особою, засновану на об'єднаних капіталах, яка здійснює соціально-корисну діяльність [4].

Існує точка зору, відповідно до якої корпорацією є акціонерне товариство чи товариство з обмеженою відповідальністю або товариство з додатковою відповідальністю, управління якою здійснюється через складну централізовану систему органів і учасники якої по відношенню до неї здійснюють інвестиційну діяльність з метою отримання дивідендів, і така участь породжує у них сукупність корпоративних прав [5].

Існуюча, очевидна, наведена вище відмінність у понятті «корпорація» в різних правових системах все ж не позбавляє визначеної спільності ознак, їм притаманних. Відтак, виходячи з чинного правового визначення й аналізу основних наукових положень, І. П. Васильчук виділяє такі ознаки, які притаманні корпораціям як юридичним особам корпоративного типу: 1) об'єднання майна засновників у разі створення юридичної особи; 2) наявність статутного (складеного) капіталу; 3) право власності юридичної особи на майно, передане засновниками як вклад до статутного (складеного) капіталу; 4) власність, відокремлена від управління; 5) в статутному (складеному) капіталі (майні) визначена частки учасника, яка надає йому корпоративні права; 6) участь учасника такої організації в управлінні нею на основі корпоративних прав; 7) участь засновників (учасників) у розподілі доходів юридичної особи та ризиків у межах внеску, якщо більший розмір ризиків не встановлений законом чи установчими документами; 8) обмежена відповідальність; 9) управління здійснюють відповідні органи з чіткою структурою і повноваженнями; 10) соціальний інститут [6].

Безсумнівно, наведені ознаки не є вичерпними і можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень. Відтак, розкриваючи правову природу корпорації в науковій літературі, неодноразово зверталася увага на те, що на сьогодні до корпорацій можна віднести не всі союзи осіб, а тільки акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю [5].

Крім того, загальноприйнятий термін «корпорація» в Україні досить часто розглядають як синонім терміна «акціонерне товариство», тобто як одну з трьох основних форм організації бізнесу поряд з власною справою та товариством [6].

Стосовно позицій щодо поняття «корпорація», закріплених у чинному законодавстві України, потребує уваги таке. Нині Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) не закріплює поняття «корпорація», оперуючи лише поняттям «корпоративні права» (ст. 111, 152, 245 ЦК). Натомість Господарський кодекс України (далі – ГК України), визначаючи види та організаційні форми підприємств (ст. 63), згадує про корпоративне підприємство і зазначає, що таке підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб.

Майже аналогічне визначення корпоративного підприємства надає і Закон України (далі – ЗУ) «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 № 3528-IV, в якому закріплено, що корпоративним підприємством є господарське товариство, холдинговим корпоративним пакетом акцій (часток, паїв) якого володіє, користується та розпоряджається холдингова компанія. В цьому контексті холдингова компанія є акціонерним товариством, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств.

При цьому у ст. 120 ГК України зазначається, що корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

В контексті сказаного слід звернути увагу на те, що в літературі вже неодноразово слушно зауважувалося, що більша загадка полягає у тому, що наведене у ст. 120 ГК України визначення корпорації не узгоджується з поняттям корпоративного підприємства й корпоративних прав, закріплених у цьому ж кодексі [2, с. 58].

Враховуючи сказане, важливо зазначити, що вже давно не секрет, що особливістю управління корпораціями на Заході є розмивання відповідальності, заміна персональної відповідальності власників і менеджменту на корпоративну, так звану *corporate veil* – дослівно – корпоративну вуаль, а значить – ніхто з директорів персонально ні за що не відповідає [7].

За таких обставин виникає ситуація, коли внаслідок зловживання конструкцією юридичної особи, в межах недосконалого законодавства, відбувається ухилення від персональної відповідальності контролюючих корпорацію осіб.

В контексті сказаного слід згадати про відому зарубіжній науці і судовій практиці доктрину «*piercing/lifting the corporate veil*» (далі – PCV), що в перекладі означає «зняття корпоративної вуалі». Застосування даної доктрини у практичній площині надає можливість у виключних випадках і за наявності вагомих підстав перекласти відповідальність юридичної особи на іншу особу (засновника, учасника), відступаючи в такому випадку від принципу обмеженої відповідальності. Слід зауважити, що вказана доктрина доволі часто використовується і у взаємовідносинах між головним і дочірнім підприємством в частині притягнення до відповідальності одного за борги іншого.

Відтак вбачається, що відносно корпорації доктрину «зняття корпоративної вуалі» потрібно розглядати з двох позицій цивільно-правової відповідальності: як відповідальність контролюючої корпорації особи за її борги та як відповідальність головного підприємства (контролюючого) за борги дочірнього (підконтрольного).

У першому випадку йдеться про необхідність встановлення (ідентифікації) контролюючої особи, яка фактично має можливість давати вказівки і тим самим визначати напрями діяльності юридичної особи, чії дії або бездіяльність могли спричинити негативні наслідки для юридичної особи, внаслідок чого виникла ситуація, за якої неможливо задовольнити вимоги кредиторів, тобто доволі часто корпоративна структура є прикриттям для незаконних дій своїх засновників (учасників). За наявності ситуації, в якій контролююча особа прийняла рішення, яке в подальшому спричинило збитки і, як наслідок, спричинило негативні наслідки і неможливість відповідати перед кредиторами, покладення персональної відповідальності на таких осіб може слугувати як превентивний засіб, який, по-перше, убезпечить від різних ризиків і, по-друге, додатково виступить гарантією захисту інтересів кредиторів.

Крім того, відносини залежності між головною і дочірньою компанією сформулювали нові концепти у розумінні інституту відповідальності. Оскільки корпорації, зазвичай, є складними утвореннями, які ведуть бізнес у складі груп компаній, то в іншому випадку слід говорити про притягнення до відповідальності головної компанії за борги дочірньої внаслідок очевидності ситуації, за якої дії контролюючої компанії призвели до неплатоспроможності підконтрольної, що теж призвело до неможливості кредиторів задовольнити свої вимоги за рахунок активів боржника. В даному випадку притягнення до відповідальності в межах доктрини PCV дає можливість кредиторам напряму звертатись

до головної компанії за боргами дочірньої. Однак наявність залежності між головною і дочірньою компанією не є в класичному розумінні підставою для застосування розглядуваної доктрини.

Вже давно не новина, що для законодавця юридична особа є лише абстрактною категорією, за якою він не бачить фізичних осіб, що надає можливість фізичним особам зловживати формою юридичної особи, користуватись податковими пільгами в офшорних юрисдикціях та преференціями для іноземних інвесторів, майже без перешкод виводити активи з підконтрольних юридичних осіб на шкоду міноритарним учасникам [8].

Відтак, вибудовуючи важкі холдингові конструкції, підприємці забезпечують безпеку активів, оптимізують оподаткування прибутків, приховують бенефіціарів (з метою конфіденційності) та обмежують свою особисту відповідальність [9].

Питання про здійснення контролю над діяльністю корпорацій завжди були актуальними, оскільки, маючи можливість реально впливати на прийняття основних рішень, фактично визначаються напрями її діяльності, що у підсумку впливає на отриманий прибуток і на можливість відповідати за своїми зобов'язаннями.

Зокрема, поширеною є точка зору, відповідно до якої контроль пов'язаний з плануванням і покликаний забезпечити керівництво організації своєчасною і достовірною інформацією про хід виконання стратегічних планів, їх зв'язок з місією організації для своєчасного їх корегування [10].

Наприклад, ЗУ «Про холдингові компанії в Україні» у взаємовідносинах між холдинговою компанією та її корпоративними підприємствами згадує про контроль лише в контексті можливості проводити внутрішній аудит (контроль) холдингами своїх корпоративних підприємств.

Принагідно слід вказати на те, що корпоративний контроль по-різному визначається в різних правових системах. Якщо в континентальному праві контроль розглядається як нагляд, перевірка діяльності визначених осіб, то у загальному праві контроль розуміють як панування над корпорацією [11].

Відтак правозастосовча практика держав загального і континентального права демонструє стійкі тенденції використання критерію контролю для визначення осіб, що контролюють юридичну особу, і покладання на них відповідальності за зобов'язаннями юридичної особи. Найбільш поширеними і опрацьованими теоріями, в основу яких покладений критерій контролю, є доктрина «зняття корпоративної вуалі» (piercing the corporate veil) і доктрина «сторони, яка не підписала контракт» (non-signatories doctrine) [8, с. 88].

Так, прослідковується тенденція, відповідно до якої критерій контролю за діяльністю корпорації тісно пов'язаний з доктриною «зняття корпоративної вуалі», основний концепт якої, як зазначалося вище, зводиться до можливості покладення відповідальності на контролюючих корпорацію осіб. Вбачається, що для того, щоб зняти корпоративну вуаль, спочатку слід встановити і підтвердити ступінь контролю саме фактичного, а не потенційного контролю фізичної особи над корпорацією і вже потім встановлювати і доводити причинно-наслідковий зв'язок між діями і наслідками.

Контроль з метою застосування доктрини «зняття корпоративної вуалі» являє собою сукупність дій, направлених на управління поточною діяльністю компанії, а також на визначення загальних принципів її розвитку. Очевидно, що встановлення контролю і подальше притягнення до відповідальності особи, яка здійснює такий контроль, залежить від відповідності такої особи критеріям, за наявності яких вона (особа) може бути визнана суб'єктом контролю [8, с. 92].

Заслугує на увагу доволі поширена позиція, відповідно до якої особа не наділена контролем над комерційною організацією виключно тому, що є лише директором або головним управляючим (principal manager) організації [12, с. 58].

В цьому контексті право Німеччини встановлює (у відносинах між головною і дочірньою компанією), що право давати вказівки і наявність залежності ще не означає наявність здійснюваного контролю [13, с. 52–35], а відтак і не є підставою для застосування доктрини.

Принагідно зазначимо, що суб'єктом, який може контролювати корпоративну структуру (контролююча особа), можуть бути не лише безпосередні власники, які створили корпорацію, а й директори, акціонери, інші учасники, які мають можливість визначати напрями діяльності корпорації та впливати на прийняття рішень, тим самим здійснюючи контроль за корпоративною структурою.

На сьогодні законодавство багатьох зарубіжних країн, в тому числі і українське, для позначення контролюючої особи використовує термін «кінцевий бенефіціарний власник» (контролер), яким позначають особу, яка фактично має можливість контролювати діяльність юридичної особи. Викладене свідчить про те, що ідентифікація особи кінцевого бенефіціарного власника є можливістю встановити осіб, які фактично стоять за такими складними бізнес-структурами як корпорації та є своєрідним контролем за діяльністю корпорацій.

Вказаний підхід вимагає враховувати різноманітність критеріїв у визначенні контролюючих корпорацію осіб в межах доктрини «зняття корпоративної вуалі». Взвзявши за основу визначення особи кінцевого бенефіціарного власника у ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження

зброї масового знищення» від 14.10.2014 № 1702-VII, насамперед слід говорити про контролюючу особу як таку, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб. Такий вплив має здійснюватись шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності. Для того, щоб особа вважалась контролюючою, вона повинна давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління і мати можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самотійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у певному визначеному розмірі відсотків (в різних країнах визначається по-різному) статутного капіталу або права голосу в юридичній особі.

Крім того, очевидним має бути причинно-наслідковий зв'язок між діями або бездіяльністю контролюючої особи та фактично спричиненими негативними наслідками, понесеними збитками корпоративною структурою, зокрема, якщо такі наслідки настали внаслідок отримання відповідних вказівок. З викладеного випливає очевидність факту зловживання контролюючою особою своїми правами.

При цьому слід зауважити, що доволі поширеним на сьогодні є підхід, відповідно до якого доктрину «зняття корпоративної вуалі» вважають лише розвитком загальних принципів доктрини контролю, що підтверджує лише другорядний характер вказаної доктрини [8, с. 60]. Вбачається, що критерій контролю в межах доктрини зняття корпоративної вуалі є інструментом у визначенні залежності діяльності корпоративних структур від контролюючих їх осіб, оскільки очевидним є факт прямого втручання у справи корпорацій, використовуючи різноманітні важелі впливу.

Проведений аналіз здійснення контролю за діяльністю корпорації та встановлення контролюючої особи з метою притягнення її до відповідальності за борги корпорації в межах доктрини PCV надає можливість зробити такі висновки.

Визначення контролюючої особи (осіб) корпорації з метою притягнення до відповідальності, якщо буде доведено недобросовісність, протиправність їхніх дій при виконанні своїх обов'язків, що призвело до неможливості корпорації відповідати за своїми зобов'язаннями, є доволі дієвим способом захисту прав кредиторів від недобросовісних боржників в межах застосування доктрини «зняття корпоративної вуалі», оскільки наслідком ідентифікації особи кінцевого бенефіціарного власника має стати значно спрощена процедура накладення арешту на майно таких осіб у випадках, передбачених у законодавстві.

Вбачається, що визначення контролюючих корпорацію осіб, як інструмент покладення відповідальності в межах застосування доктрини «зняття корпоративної вуалі», нівелює принцип обмеженої відповідальності засновників (учасників) корпорації. Розмір відповідальності в даному випадку передбачає велику ймовірність здійснення різного роду зловживань з боку контролюючих осіб – суб'єктів цивільного обороту, які мають фактичний вплив на діяльність корпорацій. Однак слід віднайти розумну межу у співіснуванні принципу обмеженої відповідальності та меж відповідальності контролюючих корпорацію осіб.

Відтак подальше застосування на практиці доктрини «зняття корпоративної вуалі» в якості основи для ідентифікації та притягнення контролюючих корпорацію осіб до відповідальності за її борги надасть можливість урегулювати проблемні питання, пов'язані із справедливим розподіленням відповідальності в механізмі цивільного обороту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Хімченко А. М.* Щодо сутності поняття «корпорація» та її класифікації як економічної категорії / А. М. Хімченко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. – 2013. – Вип. 24. – С. 80–85.
2. *Прилуцький Р. Б., Шатило В. С.* Про визначення поняття «корпорція» // Юридична наука. – 2013. – № 2. – С. 55–61.
3. *Коханович О. О.* Корпорації: дефініція та регулювання діяльності // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. – № 3. – С. 57–59.
4. *Кашанина Т. В.* Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. – М.: Изд. гр. ИНФРА-М-КОДЕКС, 1995. – 554 с.
5. *Глусь Н. С.* Корпорації та корпоративне право: поняття, основні ознаки та особливості захисту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Глусь Наталія Степанівна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2000. – 23 с.

6. Васильчук І. П. Сутність та ознаки корпорацій: теоретичний аспект / І. П. Васильчук // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка. – 2013. – Вип. 23. – С. 205–209.

7. Контрактович П. Корпоративна вуаль. У транснаціональних корпораціях керівники ні за що не відповідають [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/40099/> Korporativna vual U transnacionalnyh korporacijah kerivnyky ni.

8. Контроль за корпораціями: доктрина и практика / Е. Б. Дяченко. – М.: Инфотропик Медиа, 2013. – 148 с.

9. Кокарева А., Кутишенко Д. Корпоративная вуаль: танцы в темноте // Слияние и поглощение. – 2012. – № 12 (118). – С. 56–61.

10. Міжнародний менеджмент. Навч. посіб. / Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.

11. Корпоративное право. Под ред. Шиткиной И. С. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 648 с.

12. Григораши И. В. Зависимые юридические лица в гражданском праве: опыт сравнительно-правового исследования / И. В. Григораши. – М.: Волтерс Клувер, 2007. – 184 с.

13. Das Weisungsrecht im Vertragskonzern / Ioannis Kantzas. – Frankfurt am Main: Lang, 1988. – IX, 233 S.

Makhinchuk V. M. Determination controlling people through a corporation prism doctrine of «piercing / lifting the corporate veil» (lifting the corporate veil).

In the article the modern theoretical approaches within the meaning of the term «corporation» and the main features inherent to corporate structures. Describes the various criteria by which the corporation is established controlling person. Special attention is given to the doctrine of «lifting of the corporate veil» (piercing / lifting the corporate veil), as one of the models establish civil liability for the obligations of the persons controlling the corporation.

Keywords: corporation, monitoring, controlling person, the ultimate beneficial owner (beneficiary), responsibility, corporate veil), piercing / lifting of the corporate veil.

Махинчук В. М. Определение контролирующих корпорацию лиц через призму доктрины снятие корпоративной вуали (piercing / lifting the corporate veil).

В статье рассмотрены современные теоретические подходы в понимании понятия «корпорация» и определены основные признаки, свойственные корпоративным структурам. Дается характеристика различным критериям, с помощью которых определяется контролирующее корпорацию лицо. Отдельное внимание уделяется доктрине «снятия корпоративной вуали» как одной из моделей определения гражданско-правовой ответственности контролирующих лиц по обязательствам корпорации.

Ключевые слова: корпорация, контроль, контролирующее лицо, конечный бенефициарный собственник, ответственность, корпоративная вуаль (corporate veil), снятие корпоративной вуали (piercing/lifting the corporate veil).

ПРИВАТНОПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ВІДНОСИН У МЕДИЧНІЙ СФЕРІ: ДЕЯКІ ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ

Миронова Г. А.,

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, докторант Інституту

У статті досліджуються окремі методологічні питання приватноправового регулювання особистих немайнових відносин медичної сфери, зокрема: вплив природного права та концепції прав людини на приватноправове регулювання особистих немайнових відносин медичної сфери; застосування аналогії права у правовому регулюванні відносин медичної сфери.

Ключові слова: природне приватне право, загальні засади цивільного законодавства, прогалини правового регулювання, аналогія права, договірне регулювання особистих немайнових відносин.

Включення особистих немайнових відносин до предмета регулювання ЦК України стало насправді видатною правовою подією для вітчизняної цивілістичної теорії та практики. Також вперше в історії українського права особисті немайнові права у сфері надання медичної допомоги